

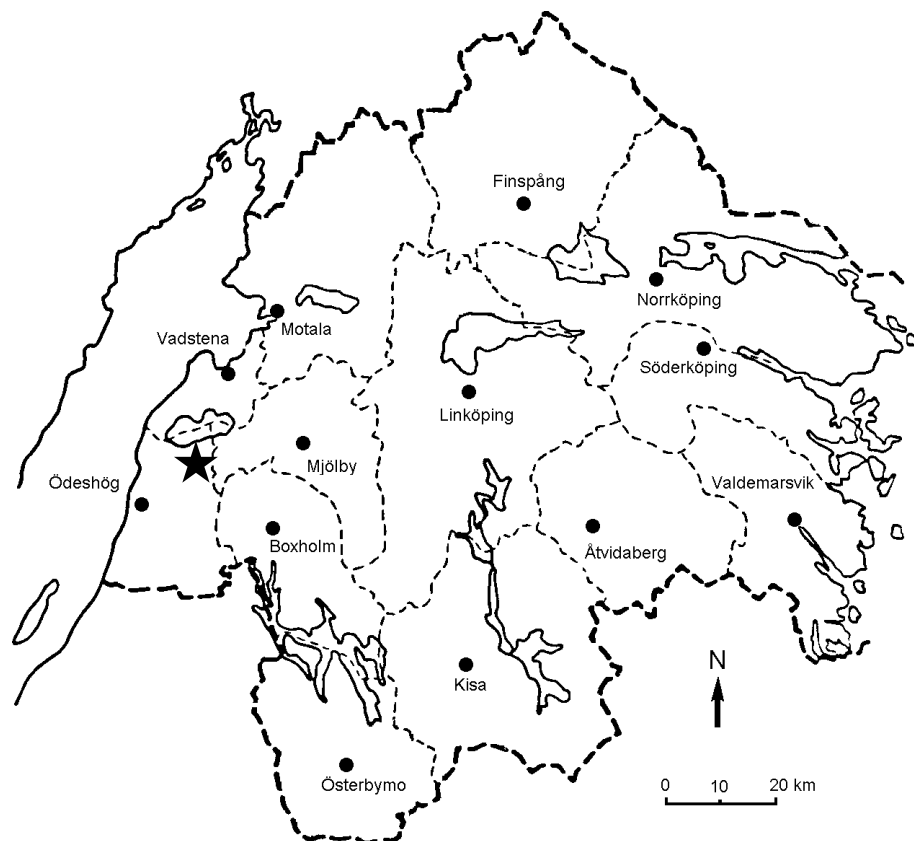
Arkeologisk förundersökning

Runnestad 1:1

Elkabel

Röks socken
Ödeshögs kommun
Östergötlands län

Viktoria Björkhager 2003

Rapport 82:2003

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

Tekniska uppgifter

Lokal	Runnestad 1:1
Socken	Rök
Kommun	Ödeshög
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	ÖLM 4
Ekonomiska kartans blad	084 28 (8E 2i Valla) och 084 38 (8E 3i Svanshals)
Koordinater	X6565600, Y1440600
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens diarienummer	220-14161-00
ÖLM diarienummer	748/00
ÖLM kontonummer	6565
Uppdragsgivare	Vattenfall Elnät Service AB
Kostnadsansvarig	Vattenfall Elnät Service AB
Projektledare	Viktoria Björkhager
Fältarbetstid	2001-06-12
Total projekttid	16 tim
Totalt undersöktes	Ca 250 m
Därav intensivt	Ca 250 m
Fynd	Nej
Foto	Nej
Analys	¹⁴ C-analys (Ua-18084)

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Rapport 82:2003	© Östergötlands länsmuseum
Grafik	-
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Tryck	-
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 14 05 62
lansmuseum@lansmus.linköping.se • www.linköping.se/lansmuseum

Runnestad 1:1

Elkabel

Arkeologisk förundersökning

Röks socken

Ödeshögs kommun

Östergötlands län

Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde i juni 2001 en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll inom ovan rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes inför nedläggandet av en elkabel från ett planerat vindkraftverk fram till en luftledning.

Vid förundersökningen påträffades tre härdar och två mörkfärgningar i den sydöstra änden av schaktet, intill vindkraftverket. Anläggningarna daterades till förromersk järnålder.

Viktoria Björkhager
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 084 28 (8E 2i Valla) och 084 38 (8E 3i Svanshals) med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk förundersökning inför nedläggandet av en elkabel fram till ett planerat vindkraftverk på rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes den 12 juni 2001 efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var Vattenfall ElnätService AB vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen samt rapportarbetet var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Det aktuella området ligger på en höjdrygg ca 110 meter över havet i en fullåkersbyggd som är rik på fornlämningar. Norr om undersökningsområdet ligger en hög med en diameter på 20 m och en höjd av 1,3-1,6 m (RAÄ 37, Rök sn). Nordöst om denna hög finns ytterligare en hög med en diameter på 18 m och en höjd av 1,75 m (RAÄ 42, Svanshals sn). I samma område har även flera stenyxor påträffats i åkermarken i form av skafthålsyxor (RAÄ 65, 127, 128 och 138). Den aktuella kabelsträckningen gick i nordlig riktning från vindkraftsfundamentet till luftledningen endast ett hundratal meter från den västra storhögen, RAÄ 37.

Östergötlands länsmuseum utförde i maj 2001 en arkeologisk utredning inför uppförandet av det planerade vindkraftverket. Vid undersökningen påträffades en härd och ett stolphål som daterades till yngre förromersk järnålder (Björkhager 2001).

Syfte

Syftet med förundersökningen var att fastställa om lagskyddade fornlämningar berördes av markingreppen. Om mindre ingrepp kom att ske i fast fornlämning skulle lämningarna undersökas och dokumenteras enligt sedvanliga metoder vad gäller att fastställa deras karaktär, omfattning och datering. Om lämningarna hade en avsevärd omfattning skulle länsstyrelsens kulturmiljöenhet kontaktas för vidare beslut i ärendet.

Med anledning av de tidigare funna lämningarna fanns flera frågeställningar till den aktuella undersökningen:

- Finns det ytterligare lämningar i det aktuella kabelschaket?
- Kan de i så fall verifiera att de funna anläggningarna tillhör ett större komplex?
- Har de eventuella anläggningarna samma datering som de redan funna?

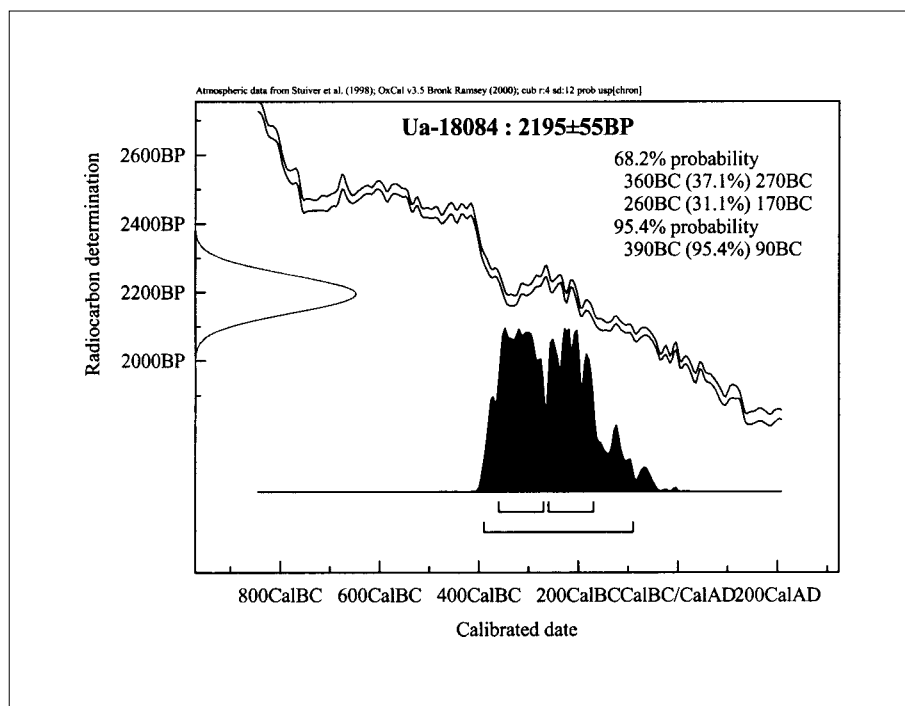
Figur 3. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 084 28 (8E 2i Valla) med kabelsträckningen markerad. Skala 1:5 000.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes i form av en antikvarisk kontroll. Det aktuella kabelschaktet öppnades i sin fulla längd och schaktades ned till anläggningsnivå på ett djup av 0,35-0,4 m. Efter avslutad dokumentation grävdes det till fulldjup på ca 0,8 m. Schaktet hade en bredd av ca 1 m för att det lättare skulle gå att få en uppfattning om framkomna anläggningars utbredning. Anläggningar grävdes och dokumenterades enligt sedvanliga metoder i form av plan-, profilritningar och separata anläggningsbeskrivningar.

Resultat och tolkning

Förundersökningen resulterade i att tre härdar och två mörkfärgningar påträffades. Härdarna hade en diameter på 0,6-0,8 m och ett djup på ca 0,10-0,14 m. De utgjordes av sotig något moig lera med inslag av kol och skärvig sten. Anläggningarna framkom alldeles nordost om platsen för fundamentet. De låg förhållandevis koncentrerade. Inga försök gjordes för att flytta på sträckningen eftersom det då förmodligen skulle framkomma ytterligare lämningar i form av bland annat huskonstruktioner, vilka bör undersökas i sin helhet. Det nu aktuella schaktet gick igenom ett härdområde som inte bedömdes ta så stor skada av en kabelförläggning som exempelvis huskonstruktioner.

Figur 4. Kalibreringskurva för ^{14}C -prov analyserat på Ångströmslaboratoriet i Uppsala.

Datering

Ett kolprov skickades för analys från en av härdarna (A5). Den daterades till 360 f Kr - 170 f Kr med 1 sigma (Ua-18084) d v s förromersk järnålder.

Slutsatser

Vid förundersökningen påträffades ytterligare fornlämningar i form av härdar och mörkfärgningar. De låg väl samlade ett 30-tal meter nordost om fundamentet. Utmed den resterade delen av kabelsträckningen framkom inga ytterligare lämningar. Det ringa avståndet mellan fyndplatserna tyder på att de sannolikt hör till samma komplex med boplatslämningar. Ett ^{14}C -prov i en av härdarna bekräftar teorin och visar att de nyupptäckta anläggningarna hör till förromersk järnålder, vilket stämmer väl överens med den tidigare dateringen. Det finns med andra ord en kontinuitet i närområdet från stenålder i form av lösfynden av stenyxor genom bronsålder med de ståliga storhögarna fram till äldre järnålder med den nyfunna boplatserna.

Referenser

Björkhager, V. 2001. Vindkraftverk vid Runnestad. Arkeologisk utredning, etapp 2, Runnestad 1:1, Rök sn, Östergötland. Östergötlands länsmuseum, Rapport 31:2003.